

Thực trạng nội dung, hình thức truyền thông chính sách về Chuyển đổi số trên báo mạng điện tử và cổng thông tin điện tử ở Việt Nam hiện nay

ThS. TRẦN TRỌNG HẢI

Công ty CP công nghệ MATE; Email: tronghai.pr@gmail.com

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu thực trạng truyền thông chính sách về chuyển đổi số (CDS) trên báo mạng điện tử và cổng thông tin điện tử của các cơ quan nhà nước tại Việt Nam giai đoạn 2020 - 2024. Trên cơ sở phân tích 500 bài viết, nghiên cứu làm rõ hai khía cạnh chính: Hình thức thể hiện và nội dung truyền tải chính sách CDS. Kết quả cho thấy sự gia tăng rõ rệt về số lượng bài viết qua từng năm, phản ánh sự quan tâm ngày càng lớn của các kênh truyền thông đối với tiến trình CDS; các thông tin truyền thông chính sách ngày càng phong phú và đa dạng cả về thể loại, nguồn phát hành và hình thức thể hiện như: Ảnh, video, infographic, bài tương tác. Nội dung truyền thông tập trung vào các nhóm chính sách chủ đạo gồm: Định hướng chiến lược, hạ tầng công nghệ, chính phủ số, kinh tế số và phổ cập nhận thức. Các thông điệp truyền thông chủ yếu mang tính giải thích, tuyên truyền lợi ích và kêu gọi hành động, góp phần thúc đẩy sự đồng thuận xã hội. Nghiên cứu này là cơ sở thực tiễn quan trọng cho việc đánh giá hiệu quả truyền thông chính sách và định hướng cải tiến trong bối cảnh chuyển đổi số quốc gia.

Từ khóa: truyền thông chính sách; chuyển đổi số; truyền thông chính sách trên báo mạng điện tử; chính sách chuyển đổi số.

Kể từ Chương trình Chuyển đổi số quốc gia đến 2025 tầm nhìn 2030 (Quyết định 749/QĐ-TTg ngày 3/6/2020), Chuyển đổi số được xác định là một chiến lược quốc gia quan trọng tại Việt Nam. Song hành với đó, từ năm 2020 đến nay, hàng loạt văn bản và các chính sách về thúc đẩy CDS trên nhiều lĩnh vực kinh tế - xã hội đã được ban hành: năm 2020, Bộ Thông tin và Truyền thông (Bộ TT&TT) - nay được sát nhập về Bộ Khoa học và Công nghệ (KH&CN) đã chọn ngày 10/10 hằng năm là Ngày Chuyển đổi số quốc gia (Quyết định 505/QĐ-TTg ngày 22/4/2022), hay mới đây nhất là Nghị quyết 57-NQ/TW về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, cho thấy Đảng và Chính phủ Việt Nam đã và đang có những bước chuyển mình mạnh mẽ. Cùng với quá trình hoạch định và ban hành chính sách, hoạt động truyền thông chính sách chuyển đổi số đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong việc phổ biến thông tin, nâng cao nhận thức cho công chúng và tạo sự đồng thuận xã hội. Từ năm 2020 đến nay, báo chí chính thống và cổng thông tin của các bộ, ngành đã đăng tải hàng ngàn bài viết về chủ trương, định hướng, giải pháp và kết quả triển khai CDS. Trong đó, báo mạng

điện tử đóng vai trò quan trọng, không chỉ là kênh thông tin nhanh chóng, linh hoạt mà còn là công cụ hiệu quả giúp lan toả chính sách đến với người dân. Trong bối cảnh đó, việc nghiên cứu hoạt động TTCSCDS trên báo mạng điện tử và các trang tin thuộc các cơ quan nhà nước là vấn đề cần thiết để có thể có cái nhìn khách quan, toàn diện về công tác truyền thông chính sách (TTCS) nói chung và chính sách CDS nói riêng.

Truyền thông chính sách về chuyển đổi số là một hệ thống các hoạt động chuyển tải các chủ trương, quan điểm, quyết sách và chương trình hành động của chủ thể (các tổ chức chính trị đương quyền) tới toàn thể xã hội nhằm tạo ra sự đồng thuận và thấu hiểu chung. Trong đó, truyền thông, về bản chất là việc chia sẻ, trao đổi thông điệp, nội dung từ chủ thể đến một hay nhiều khách thể thông qua các kênh khác nhau, nhằm tạo sự thay đổi về nhận thức hoặc hành vi. Truyền thông là quá trình giao tiếp, chia sẻ, trao đổi thông tin giữa các cá nhân hay các nhóm người nhằm đạt được sự hiểu biết, nâng cao nhận thức, hình thành thái độ và thay đổi hành vi của con người⁽¹⁾. Ở góc nhìn khác, truyền thông được nhìn nhận không chỉ là một hành vi cá nhân hay một kỹ năng xã hội

mà còn đóng vai trò như một cấu trúc thiết yếu gắn liền với mọi lĩnh vực trong đời sống, đặc biệt là trong các vấn đề mang tính quốc gia, là *“thiết chế xã hội rộng lớn hoạt động trong mối quan hệ giữa các cá nhân cũng như các tổ chức xã hội một cách thường xuyên, liên tục”*⁽²⁾. Chính sách (hay chính sách công) là *“tập hợp các biện pháp được thể chế hóa của một chủ thể quản lý tác động vào đối tượng quản lý nhằm thúc đẩy đối tượng đó thực hiện mục tiêu phát triển do chủ thể đặt ra”*⁽³⁾. Trong bài viết này, truyền thông chính sách được hiểu là *“quá trình giúp các cơ quan nhà nước đưa thông tin đến người dân về các vấn đề mà nhà nước đang đối diện, thuyết phục công chúng thay đổi nhận thức và hành động đúng pháp luật”*⁽⁴⁾. Như vậy, truyền thông chính sách là một yếu tố quan trọng trong việc thiết lập cầu nối hiệu quả giữa Nhà nước, người dân, doanh nghiệp và các tổ chức xã hội. Đặc biệt với những vấn đề mới, có tính thời sự như vấn đề chuyển đổi số, vai trò của TTCS là vô cùng quan trọng. Khi sự hiểu biết của công chúng trong xã hội về CDS còn có những khác biệt, chưa cùng góc nhìn thì các công tác TTCS của các cơ quan nhà nước sẽ là kim chỉ nam, định hướng nhận thức của toàn xã hội.

Báo mạng điện tử, hay còn gọi là báo điện tử, là một loại hình báo chí ra đời và phát triển song hành với sự bùng nổ của công nghệ thông tin. Theo Luật Báo chí (luật số 103/2016/QH13), báo điện tử là *“loại hình báo chí sử dụng chữ viết, hình ảnh, âm thanh, được truyền dẫn trên môi trường mạng, gồm báo điện tử và tạp chí điện tử”*⁽⁵⁾. Với ưu thế về tốc độ cập nhật, khả năng tích hợp đa phương tiện, tính thời sự và tính tương tác cao, báo mạng điện tử hiện nay được xem là một công cụ truyền thông quan trọng, đáp ứng nhu cầu tiếp cận thông tin nhanh chóng, đa dạng của công chúng. Bên cạnh đó, các trang web như Cổng thông tin, các tạp chí và các trang web của các cơ quan nhà nước cũng đóng vai trò rất quan trọng trong việc cung cấp các thông tin chính thống. Đặc biệt trong bối cảnh truyền thông số lên ngôi, vai trò của báo mạng điện tử và các trang tin càng được thể hiện rõ nét. Không chỉ truyền tải thông tin, báo mạng điện tử còn tạo điều kiện để công chúng thảo luận, gửi phản hồi, ý kiến. Chính vì vậy, hoạt động TTCS, đặc biệt là chính sách CDS, trên báo mạng điện tử và các trang tin giữ một nhiệm vụ quan trọng trong việc phổ biến thông tin,

thúc đẩy sự đồng thuận xã hội trong kỷ nguyên số.

Các dữ liệu được phân tích trong bài viết này dựa trên quá trình phân tích 500 bài viết trên báo điện tử (NhanDan, VietnamPlus, VNPT News, v.v.) và cổng thông tin của các cơ quan nhà nước (Bộ KH&CN, Văn Phòng Chính Phủ, v.v.) và các hiệp hội cũng thuộc quản lý của các cơ quan nhà nước. Nguồn dữ liệu được thu thập thông qua công cụ truy vấn nâng cao của Google (Google Search Advanced), với các từ khóa trọng tâm xoay quanh chuyển đổi số và chính sách liên quan đến CDS trong giai đoạn từ năm 2020 đến năm 2024; Sau khi lọc dữ liệu theo tiêu chí nội dung gắn với hoạt động của các cơ quan nhà nước, tác giả lựa chọn danh mục *“tin tức”* và *“phễu lọc”* có liên quan. Tác giả thu thập hơn 500 bài viết hàng đầu (phù hợp nhất theo tiêu chí của Google Search Advanced) lựa chọn để đưa vào phân tích. Điều này giúp cho việc đánh giá được hoạt động thông tin báo chí và quản lý nội dung trên các trang tin của các cơ quan nhà nước đối với công tác truyền thông chính sách về CDS đang được thực hiện theo khuynh hướng nào.

1. Về hình thức thể hiện thông tin chính sách chuyển đổi số trên báo mạng điện tử và các Cổng thông tin

Từ năm 2020 đến 2024, báo chí đã đóng vai trò quan trọng trong việc truyền tải và giải thích các chính sách CDS, giúp nâng cao nhận thức và tạo sự đồng thuận trong cộng đồng.

Các bài báo về chính sách chuyển đổi số được thể hiện dưới nhiều hình thức khác nhau:

Thứ nhất, các bài viết về chính sách chuyển đổi số được đăng tải rộng rãi trên các trang báo mạng điện tử và cổng thông tin chính thống thuộc các cơ quan nhà nước, thể hiện sự chú trọng trong công tác truyền thông chính sách ở cả cấp trung ương và địa phương. Phân tích định lượng cho thấy, phần lớn các bài viết (khoảng 60%) xuất phát từ các báo điện tử chính thống trung ương như Nhân Dân, Lao Động, VietNamNet, VietnamPlus... Khoảng 15% số lượng bài báo được ghi nhận từ các cơ quan báo và đài phát thanh truyền hình địa phương tại các thành phố lớn như Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, Đà Nẵng..., hoạt động dưới sự quản lý của Ủy ban Nhân dân cấp tỉnh. Số bài còn lại được đăng tải trực tiếp trên các cổng thông tin điện tử chính thức của các Bộ, ngành

chiếm khoảng 25%. Hình thức tổ chức thông tin, nội dung về CDS nói chung và chính sách CDS nói riêng rất đa dạng.

Diễn hình như Báo Nhân Dân, cơ quan ngôn luận trung ương của Đảng Cộng sản Việt Nam, đã tích cực thông tin về các sự kiện quan trọng như Ngày Chuyển đổi số quốc gia, các đề án, chủ trương và chính sách vĩ mô về chuyển đổi số của quốc gia nói chung. Trong khi đó các Cổng thông tin điện tử của các Bộ và các cơ quan nhà nước thường xuyên cập nhật các thông báo và kế hoạch triển khai chuyển đổi số của lĩnh vực chuyên môn do cơ quan đó quản lý. Sự phân bố đa dạng về nguồn gốc các bài báo này cho thấy sự chú trọng và nỗ lực đồng bộ trong công tác truyền thông chính sách chuyển đổi số ở cả cấp trung ương và địa phương, phản ánh một chiến lược tiếp cận đa chiều nhằm nâng cao nhận thức và thúc đẩy quá trình chuyển đổi số trên phạm vi toàn quốc.

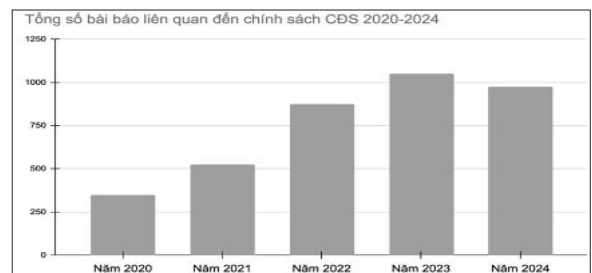

Hình 1. Chuyên mục Chuyển đổi số quốc gia của báo Nhân Dân. Nguồn: nhandan.vn

Thứ hai, phân tích về nguồn tin trong các bài báo về chính sách chuyển đổi số cho thấy sự phân hóa rõ rệt về nguồn gốc nội dung. Theo thống kê, khoảng 55% bài viết được thực hiện bởi đội ngũ nhà báo, phóng viên chuyên nghiệp, có ghi nhận tên tác giả cụ thể, tập trung chủ yếu ở các đầu báo lớn như Nhân Dân, Tuổi Trẻ. Bên cạnh đó, khoảng 30% số bài không ghi nhận tên tác giả cá nhân, phổ biến trên các cổng thông tin điện tử của bộ, ngành hoặc các chuyên trang, nên nhiều khả năng được dẫn nguồn, được khai thác từ các thông cáo báo chí hoặc tài liệu khác. Một phần nhỏ hơn, khoảng 15%, là các bài dịch hoặc trích dẫn từ các hãng thông tấn khác, như TTXVN hoặc các nguồn tin quốc tế về xu hướng chuyển đổi số. Nhìn chung, phần lớn các nội dung đều có nguồn gốc chính thống, xuất phát từ quá trình tác nghiệp của phóng viên hoặc thông tin trực tiếp từ các cơ quan quản lý nhà nước, yếu tố này góp phần quan trọng

trong việc đảm bảo tính xác thực và nâng cao uy tín của các thông điệp truyền thông chính sách chuyển đổi số.

Thứ ba, về thời gian đăng tải, số lượng bài viết liên quan đến CDS ghi nhận xu hướng gia tăng rõ rệt qua các năm, phản ánh mức độ quan tâm ngày càng lớn của báo chí và xã hội đối với lĩnh vực này. Sử dụng công cụ tìm kiếm nâng cao do Google Advanced với các từ khóa liên quan tới chuyển đổi số, chính sách chuyển đổi số trong phạm vi từ năm 2020-2024 và lọc theo dạng tin tức sẽ thu về được hơn 3,500 tin bài. Cụ thể, năm 2020 - thời điểm ban hành Quyết định số 749/QĐ-TTg phê duyệt Chương trình Chuyển đổi số quốc gia - chỉ chiếm khoảng 10% tổng số bài viết khảo sát. Tỷ lệ này tăng lên khoảng 15% trong năm 2021, bùng nổ vào năm 2022 với khoảng 22%, và đạt mức cao nhất vào năm 2023 với khoảng 28%. Sang năm 2024, tính đến thời điểm cuối năm, tỷ lệ này ghi nhận khoảng 25%.

Hình 2. Biểu đồ số lượng bài báo và tin tức liên quan đến chính sách CDS qua các năm trong phạm vi khảo sát.

Nguồn: Tác giả tự tổng hợp

Đặc biệt, sau khi Thủ tướng Chính phủ ban hành Chỉ thị số 07/CT-TTg ngày 21/3/2023 về việc đẩy mạnh công tác truyền thông chính sách, tần suất đăng tải tin, bài liên quan đến chủ đề này đã gia tăng mạnh mẽ. Nghiên cứu sâu hơn về nội dung và tiêu đề cho thấy sự sụt giảm số lượng tin bài trong năm 2024 không phải do sự hạn chế trong hoạt động đưa tin mà một lượng tin bài rất lớn chuyển sang sử dụng thuật ngữ "chuyển đổi xanh - số" là một chủ trương mới của Chính phủ Việt Nam trong tiến trình phát triển bền vững song hành cùng CDS. Mật độ đưa tin thường dày đặc nhất vào các dịp cao điểm như tháng 10 - [Tháng hành động về Chuyển đổi số] hưởng ứng Ngày Chuyển đổi số quốc gia, hoặc ngay sau các hội nghị lớn, quan trọng về CDS.

Thứ tư, về chuyên mục đăng tải, phân tích nội dung cho thấy các bài viết về chuyển đổi số được phân bổ đa dạng trên nhiều chuyên mục khác nhau, phản ánh tính chất liên ngành của chủ đề. Trên các báo điện tử, thông tin CDS thường tập trung ở các mục Khoa học - Công nghệ, Kinh tế, hoặc Chính trị - Xã hội. Ví dụ, Báo Nhân Dân đăng tải bài viết [Chuyển đổi số một cách tổng thể] [trong chuyên mục Khoa học - Công nghệ, trong khi VietnamNet phát triển một chuyên trang riêng về CDS. Ngược lại, các cổng thông tin điện tử của bộ, ngành có xu hướng đăng tải thông tin trong các mục Tin chỉ đạo điều hành, Thông tin hoạt động, hoặc thiết lập các chuyên đề riêng như [Chuyển đổi số] trên Cổng thông tin Bộ Thông tin và Truyền thông (trước khi sát nhập về Bộ Khoa học và Công nghệ). Thống kê cho thấy, khoảng 40% số bài thuộc nhóm Khoa học - Công nghệ, 30% thuộc nhóm Chính sách/Quản lý nhà nước, phần còn lại (30%) rải rác ở các chuyên mục khác như Giáo dục (khi đề cập đến CDS trong lĩnh vực giáo dục), Kinh tế số, và Quốc tế (khi đưa tin về các câu chuyện CDS trên thế giới). Sự phân tán này trên nhiều chuyên mục khác nhau một lần nữa khẳng định rằng chuyển đổi số không chỉ là vấn đề của riêng lĩnh vực công nghệ mà còn là một chủ đề xuyên suốt, có tầm ảnh hưởng đến nhiều khía cạnh của đời sống kinh tế, xã hội và pháp luật.

Hình 3. Các bài viết thuộc chuyên đề Chuyển đổi số trên Cổng thông tin Bộ TT&TT (nay đã sát nhập vào Bộ KH&CN)

Thứ năm, về loại hình thông tin được truyền tải, kết quả phân tích cho thấy sự đa dạng trong phương thức tiếp cận công chúng. Đa số các bài viết (65,8%) thuộc thể loại tin tức báo chí và phóng sự, tập trung phản ánh các sự kiện thời sự, phát biểu của lãnh đạo và số liệu liên quan đến chuyển đổi số. Bên cạnh đó, khoảng 15% là các thông cáo báo chí hoặc thông báo chính thức từ các cơ quan nhà nước, bao gồm việc

đăng tải toàn văn các văn bản pháp quy quan trọng như Quyết định 749/QĐ-TTg năm 2020. Một phần nhỏ hơn, khoảng 10%, là các văn bản chính sách được đăng tải trực tiếp trên cổng thông tin điện tử, thường dưới dạng trích yếu nội dung của luật hoặc nghị quyết mới về chuyển đổi số. Đáng chú ý, khoảng 5% các bài viết được trình bày dưới dạng hỏi - đáp chính sách, cung cấp giải thích chi tiết về các thủ tục hoặc lợi ích cụ thể của chuyển đổi số cho người dân và doanh nghiệp, điển hình như các bài phỏng vấn theo hình thức hỏi đáp với chuyên gia về [Đề án 06] và có cả cuộc thi trắc nghiệm tìm hiểu về đề án này. Phần còn lại (xấp xỉ 5%) bao gồm các loại hình thông tin khác như tin ảnh đồ họa (infographic) tóm tắt chính sách, bài viết dạng blog trên các trang thông tin, hoặc các bài diễn văn phát biểu được đăng tải lại. Sự kết hợp đa dạng các loại hình thông tin này cho thấy một nỗ lực truyền thông chính sách toàn diện, vượt ra ngoài khuôn khổ của tin tức thông thường để cung cấp tài liệu hướng dẫn và giải đáp thắc mắc, từ đó nâng cao hiệu quả tiếp cận và mức độ hiểu biết của công chúng đối với chủ trương chuyển đổi số quốc gia.

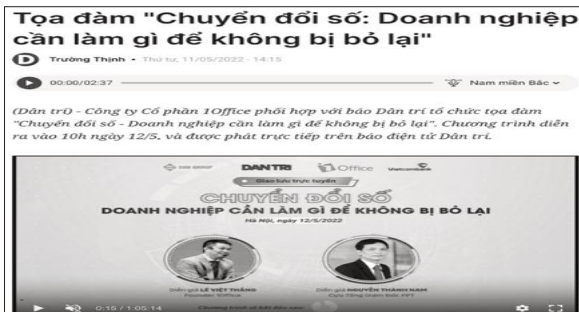
Thứ sáu, xét về thể loại báo chí, tin tức ngắn chiếm ưu thế (khoảng 50%), tập trung vào các quyết định, hội nghị hoặc kết quả chuyển đổi số. Tiếp theo là bài phản ánh, phóng sự (20%) đi sâu vào các câu chuyện minh họa tại địa phương, doanh nghiệp. Phỏng vấn lãnh đạo và chuyên gia chiếm khoảng 15%, cung cấp góc nhìn chính sách. Bình luận, phân tích chuyên sâu (10%) thể hiện ý kiến chuyên gia trên các tạp chí chuyên ngành. Các thể loại khác chiếm khoảng 5%. Sự đa dạng này cho thấy truyền thông chính sách chuyển đổi số tiếp cận công chúng qua cả thông tin tức thời và nội dung phân tích chuyên sâu, đáp ứng nhu cầu thông tin đa dạng.

2. Về nội dung thông tin chính sách chuyển đổi số trên báo mạng điện tử và các Cổng thông tin

Các bài viết về chính sách CDS thường có tiêu đề nhấn mạnh các yếu tố cụ thể như tổ chức, lãnh đạo, quy định, số liệu, địa danh hoặc thời gian. Cụ thể, trong số 500 tiêu đề khảo sát, khoảng 45% tiêu đề đề cập đến tổ chức, 30% nhắc đến lãnh đạo, và 25% nêu tên chính sách hoặc văn bản cụ thể. Những tiêu đề này không chỉ giúp thu hút sự chú ý mà còn làm rõ nội dung và phạm vi của chính sách CDS đang được triển khai. Nội dung chủ đạo của các bài viết được

phân thành nhiều nhóm khác nhau, bao gồm chủ trương chiến lược (40%), nhân sự (15%), công nghệ (20%), quy trình thực thi (15%), và dữ liệu (5%). Những bài viết về chủ trương chiến lược thường tóm tắt các chiến lược, quyết định của Chính phủ hoặc chỉ đạo của lãnh đạo, ví dụ như chiến lược quốc gia về chuyển đổi số đến 2030.

Hầu hết các bài báo điện tử (trên 90%) đều tích hợp ít nhất một ảnh, với các báo lớn thường sử dụng gallery 2-3 ảnh, đặc biệt phóng sự chú trọng ảnh hiện trường nhằm tăng tính trực quan (ví dụ, hình ảnh người dân sử dụng dịch vụ công trực tuyến). Thông điệp thị giác chủ yếu tập trung vào việc làm nổi bật kết quả tích cực của chuyển đổi số, thể hiện qua hình ảnh người dân hài lòng hoặc các hội nghị cấp cao về chuyển đổi số. Trên cổng thông tin Chính phủ, ảnh tư liệu lãnh đạo tham gia các sự kiện quan trọng cũng được sử dụng để truyền tải thông điệp về sự quan tâm chỉ đạo. Bên cạnh đó, khoảng 10% bài báo tích hợp video clip hoặc liên kết đến bản tin truyền hình, góp phần tăng cường hiệu quả truyền tải thông tin đa chiều. Nhìn chung, việc ứng dụng đa phương tiện, đặc biệt là hình ảnh và video, đã trở thành một yếu tố quan trọng trong việc thu hút sự chú ý và củng cố thông điệp về lợi ích và tầm quan trọng của chính sách chuyển đổi số.

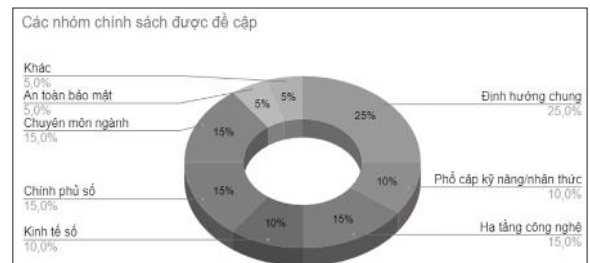

Hình 4. Bài viết tích hợp thêm video livestream trên báo Dân Trí. Nguồn dantri.com.vn

Công nghệ, với các nền tảng như AI, điện toán đám mây, cũng được giới thiệu chi tiết trong các bài viết, phản ánh sự quan tâm mạnh mẽ đến việc xây dựng hạ tầng kỹ thuật. Mặc dù chiến lược và công nghệ chiếm ưu thế, yếu tố con người và quy trình thực thi cũng được đề cập đáng kể, nhấn mạnh rằng CDS không chỉ là vấn đề công nghệ mà còn là sự thay đổi trong tư duy và văn hóa tổ chức.

Các chính sách CDS được đề cập một cách đa dạng và bao trùm, có thể phân thành tám nhóm chính: (i) Định hướng chung (chiếm khoảng 25%), tập trung vào các chiến lược và chương trình CDS quốc gia ở cấp vĩ mô, bao gồm cả kinh tế số và xã hội số; (ii) Phổ cập kỹ năng/nhận thức (khoảng 10%), bao gồm các chính sách và chương trình nhằm nâng cao nhận thức và kỹ năng số cho người dân; (iii) Hạ tầng công nghệ (15%), đề cập đến việc xây dựng và phát triển hạ tầng số thiết yếu như mạng 5G, điện toán đám mây, nền tảng số quốc gia và trung tâm dữ liệu quốc gia; (iv) Kinh tế số (khoảng 10%), tập trung vào các chính sách thúc đẩy thương mại điện tử, phát triển doanh nghiệp số và khởi nghiệp công nghệ, cũng như tăng cường đóng góp của kinh tế số vào GDP; (v) Chính phủ số (khoảng 15%), bao gồm các chính sách về cung cấp dịch vụ công trực tuyến, cải cách thủ tục hành chính và ứng dụng công nghệ trong quản lý nhà nước; (vi) Chuyên môn ngành (khoảng 15%), đề cập đến các chính sách và hoạt động CDS trong các lĩnh vực cụ thể như giáo dục, y tế, nông nghiệp và du lịch; (vii) An toàn bảo mật (khoảng 5%), tập trung vào các chính sách bảo vệ dữ liệu cá nhân và đảm bảo an ninh mạng trong quá trình CDS; và (viii) Khác (khoảng 5%), bao gồm các chính sách CDS ở cấp địa phương hoặc các hoạt động hợp tác quốc tế.

Sự phân bố này cho thấy phạm vi chính sách CDS được truyền thông phản ánh một cách toàn diện, từ các định hướng chiến lược cấp quốc gia đến các ứng dụng cụ thể trong từng ngành và lĩnh vực, từ phát triển hạ tầng đến nâng cao năng lực số cho người dân, qua đó thể hiện đúng tinh thần "chuyển đổi số toàn dân, toàn diện" theo chủ trương của Đảng và Nhà nước. Tuy nhiên kết quả cũng chỉ ra một số chính sách về lĩnh vực "An toàn bảo mật, dữ liệu" có sự đầu tư khiêm tốn hơn các lĩnh vực khác.

Hình 5. Biểu đồ tỷ lệ các nhóm chính sách được đề cập đến Thông tin chuyển đổi số trên các trang cũng được

chia thành đa dạng nhóm thông điệp. Nhóm thông điệp giải thích thường tập trung vào việc làm rõ nội dung các quyết định chính sách mới, lý giải sự cần thiết của CDS và những tác động tiềm năng của nó. Ngược lại, nhóm thuyết minh/quảng bá nhấn mạnh các lợi ích thiết thực mà CDS mang lại, từ đó tạo động lực và khuyến khích sự hưởng ứng từ các bên liên quan. Bên cạnh đó, một lượng đáng kể các bài báo mang thông điệp giáo dục và hướng dẫn, cung cấp các chỉ dẫn cụ thể về cách sử dụng dịch vụ số và giải đáp các thắc mắc liên quan đến chính sách. Đáng chú ý, thông điệp kêu gọi hành động chiếm tỷ lệ cao, thể hiện nỗ lực huy động sự tham gia tích cực của doanh nghiệp, người dân và các cơ quan trong tiến trình CDS. Trong khi đó, các thông điệp cảnh báo tập trung vào việc chỉ ra những thách thức và rủi ro tiềm ẩn nếu không thực hiện CDS hiệu quả, hoặc các vấn đề liên quan đến an ninh mạng và thông tin sai lệch. Nhìn chung, hai nhóm thông điệp chủ đạo là giải thích và thuyết minh lợi ích, cho thấy mục tiêu chính của truyền thông chính sách về CDS trong giai đoạn hiện nay là tăng cường sự hiểu biết và ủng hộ từ công chúng. Sự phổ biến của các thông điệp kêu gọi hành động cũng phản ánh mạnh mẽ tinh thần "CDS là nhiệm vụ chung, cần sự vào cuộc của toàn dân". Một đặc điểm nội dung khác đó là hình ảnh của các doanh nghiệp. Các doanh nghiệp và nhà cung cấp dịch vụ chuyển đổi số, như Viettel, VNPT, và FPT,... đóng góp đáng kể vào việc triển khai hạ tầng và nền tảng số cho chính phủ và người dân. Do đó, thông qua các bài viết, báo chí không chỉ truyền tải thông điệp chính sách mà còn tôn vinh vai trò của các doanh nghiệp trong việc thực hiện chính sách chuyển đổi số quốc gia. Đáng chú ý, Giải thưởng "Doanh nghiệp chuyển đổi số tiêu biểu" cũng được báo chí đưa tin nhằm tôn vinh vai trò khởi tư nhân trong tiến trình này. Họ đóng vai trò như những tác nhân tích cực và đối tác của Nhà nước trong việc triển khai chính sách CDS.

Phân tích nội dung các bài viết về chính sách chuyển đổi số cho thấy sự tập trung đáng kể vào việc làm rõ các đối tượng được hưởng lợi hoặc chịu tác động. Theo đó, công chúng nhân dân được xác định là đối tượng thụ hưởng chính yếu, chiếm khoảng 50% các bài viết. Lợi ích được nhấn mạnh bao gồm khả năng tiết kiệm thời gian và chi phí, cùng với chất lượng dịch vụ công được nâng cao thông qua việc

giảm thiểu thủ tục hành chính và tình trạng chờ đợi. Bên cạnh đó, khoảng 20% bài viết tập trung vào lợi ích của doanh nghiệp, đặc biệt là việc tạo ra một môi trường kinh doanh thuận lợi hơn, giảm chi phí tuân thủ và mở rộng cơ hội tiếp cận thị trường số. Các nhà cung cấp giải pháp công nghệ cũng phát triển do nhu cầu thị trường tăng cao và chính sách hỗ trợ từ nhà nước. Các tổ chức xã hội cũng được xác định là đối tượng thụ hưởng khi được cung cấp nền tảng số để nâng cao hiệu quả hoạt động. Đáng chú ý, có nhiều bài viết nhấn mạnh đến lợi ích to lớn của chuyển đổi số, đó là vừa mang lại những tiện ích số cho người dân vừa nâng cao hiệu quả hoạt động của chính quyền các cấp.

Qua khảo sát và phân tích trên, có thể thấy được hoạt động thông tin báo chí về CDS nói chung và chính sách CDS nói riêng trên báo mạng điện tử và các trang tin tại Việt Nam trong thời gian vừa qua rất sôi nổi. Không chỉ khối lượng tin bài lớn mà còn là sự đa dạng trong cách thể hiện và khai thác thông tin. Đồng thời, các hoạt động này cho thấy sự nhất quán cao trong việc truyền tải nội dung và thông điệp chính sách cốt lõi, mang tính tích cực cao, mang lại lợi ích đa chiều cho các bên liên quan, góp phần định hướng nhận thức và tạo sự đồng thuận trong xã hội về quá trình CDS. Qua đó, cũng có thể thấy truyền thông chính sách và chuyển đổi số là hai mặt gắn kết: truyền thông tốt sẽ thúc đẩy chuyển đổi số nhanh và bền vững; ngược lại, chính chuyển đổi số cũng đặt ra yêu cầu và cung cấp công cụ để đổi mới hoạt động truyền thông chính sách trở nên nhanh chóng, kịp thời và sâu rộng hơn./.

(1) Lương Khắc Hiếu (2021), *Giáo trình lý thuyết truyền thông*, Nxb. Chính trị Quốc gia.

(2) Võ Thị Hoa (2018), *Vai trò của truyền thông trong chu trình chính sách nhằm xây dựng đồng thuận xã hội, điều tiết dư luận xã hội*, *Truyền thông chính sách và đồng thuận xã hội*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, Sách tham khảo, Truyền thông chính sách và đồng thuận xã hội, Nxb. chính trị Quốc gia sự thật

(3) Vũ Cao Đàm (2011), *Giáo trình Khoa học chính sách*, Nxb. Đại học Quốc gia Hà Nội

(4) Hà Thị Thu Hương (2022), *Thông điệp truyền thông chính sách qua một số nghiên cứu trên thế giới*, Tạp chí điện tử Người làm báo.

(5) Luật Báo chí, mục 6 Điều 3 (Luật số 103/2016/QH13)